

29.september 2020

UKA2020/15a

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa tunngavigalugu oqallinneq. (Naalackersuisut Siulittaasuut)

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataanut

Naalackersuisut siulittaasuata oqalugiaataanut imartuumut qujanaq. Naalackersuisunikkut nunarput imaannaanngitsumik inissisimanerani pisut aammalu sillimmartaarfigisassat annertuumik eqqartormagit tupinnangilaq. Oqalugiarnermi nualluussuup upalungaarsimanissaanut sulisut aammalu sinaakkusiussaasut pillugit qujanera taperserlugu uaguttaaq pinngitsoorumangilagut peqqinnissaqarfimmi sullittunut qujassuteqassalluta. Neriuppugut suli suliniarnermi annertuumik nukissaqarluarluni suliniaqqittoqarumaartoq.

Inuussutissarsiutit eqqugaanerat aammalu suli annerusumik eqqungaaratarsinnaanerit oqalugiaammi qitiutinneqarput. Isumaqarpugut inuussutissarsiutaasut allarpassuit assassorne-ruppata, allaffimmiuppata, sulisartuuppata allanilluunniit takornariaqarnerup avataani sullis-sisuuppata allatuulli aamma taakku qitiutinneqarlutik eqqarsaatigineqarsimanissaat pingaarluin-nartutut oqalugiaammi eqqaaneqartariaqartut, tassaappummi taakku Nunatta ulluinnarni inger-laannarnissaannik aammalu ingerlaannarnerannik kivitsisuusut aammalu nipituuliungikkaluarlutik annertuumik ajornartoofimmiinnitsinni kivitsisuusut.

Ukiuni aggersuni ilinniartitaanikkut ingerlarsorneq siunertaqarluartoq ilinniartunut inuiaqatigiin-nullu pissaarsiffiusoq annertusassallugu sulineq qasukkarniarneqanngitsoq tusarlugu tusarlu-arnaqaaq. Ilinniarsimassutsikkut qaffassaaneq, imminut akisussaaneq, isertitatigut annertunerusu-mik isertitaqalernissamut aqcutissiuussineq aammalu avataaniit tikisittakkatta apparsimatinniar-neranut suliniarneruvoq pitsaasoq. Ilinniakkaminnik unitsitsiinnartarnerup annikillisarneranut suli-niarneq annertuumik ukkatarineqartuarnissaanut suliniarneq ingerlattuartaqarpoq. Misissuinerit arlariit takutippaat ilinniakkaminnik unitsitsiinnartarneq nunatsinniippat imaluunniit ilinniartuutivut qallunaat nunaaniippata amerlanertigut ilinniakkaminnik unitsitsiinnartarnerminni peqqutigikkajuk-kaat inuttut meeraanermilu atukkat tujorminartuusimasut suliarineqarsimanginnerisa kinguneri-saanik artorsaateqarnerup inituallaarnera taamaasillunilu ilinniakkanut artorsarnermiinnani kisianni inuttut artorsarneq peqqutaalluni atuarunnaartartut. Tamanna ilisimasaq atorneqarli ilinniartunut ikorfartorteqartitsineq, tusarnaartoqarsinnaaneq aammalu anersaakkut iluaqutaasinnaasumik siu-nertalimmik siunnersuineq annertusarneqassasoq isumaqarpugut. Amerlasuutigut inuusuttut iner-simasumik angerlarsimaffimmiinnit siunnersorneqarsinnaaneq ajortut tassaakkajupput aammalu iliniarneranni siunnersorneqarnissaminnik amingaateqartartut. Neriuppunga naalackersuisut tamanna ataatsimoorfigalugu ilinniartortatsinnut tunuliaqutaalluassasut.

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

Ilinniartortatta praktikkerfissaqartuarnerannut aammalu ilinniakkap naammassiartornerani suliffissaqarniarnermut kajumissaateqarneq suleqataaneq pisortanit pisariaqarpoq. Ilinniaqqusineq ilinniakkamik misiliiffissaqanngippat aammalu ilinniakkap naammassinerani suliffissamik neqeroorfigineqarsinnaanngippata ilinniartitaanermut ingerlatsiniarneq siunertaqarpianngitsoq ingerlaffigineqassaaq, taamaattumik siunissami tamakku ataqatigiinneri ataqqillugit ingerlarsornissarput pisariaqarpoq.

Aalisarnikkut atukkat eqqartorneqartillugit nualluussuup nunarsuarmioqatigiinni atuutsinneqarne-rata peqputigisaanik sillimmartaarnernik eqqorneqareerpoq, nuannaarutigaaaru naalakkersuisut siulittaasuata oqalugiaateqarnermini eqqaammagu taakkununga aamma ikiorsiissutit piare-ersarneqartut, massa aningaasaqarneq pillugu siunnersooqatigiinnit tapiissuteqarnissaq inassutigi-neqanngikkaluartoq. Isumaqarpugut inuussutissarsiut pingaarnersaanngitsoq annertuumik tapiis-suteqarfigeriarlugu inuussutissarsiut pingaarneq ikiornernagu ingerlatsisoqassappat nukitsinnik nungusaaginnarata aningaasatigut inissisimaneq suli ajornerusoq siunissami aqquusaassagippat. Aa-lisartortatsinnut atugassat suliarineqarnerat tusarlugu iluarisimaaqaarput. Aalisakkat avammut tu-nisassiarineqarnerat pingaaruteqarpoq maanna nunatsinni nammineq nalitusaaneq ingerlattari-aqarippat. Nalitusaaneq suliffissaqartitsiinnarani aningaasat avammut nassiussuinnarnerattuut inis-sisimasarneq unitsittariaqarpoq pisuussutitsinnit naleq annerpaaq nunatsinnut tutsinneqarnissaa pingaaruteqarpoq, tamannalu anguneqarsinnaaneq siunertaqarluartumik naalakkersuinikkut acqu-tissiuussigaanni.

Inuussutissarsiutip pingaarnersaa pineqartillugu isumaqarpugut periarfissanik inerisaaneq amingaa-taavallaartoq. Aalisakkat pigisavut suluppaakkat, tupissutit, ammassaat allallu peqarluartorlu tuni-sassiarineqanngippallaaqaaq. Maanna nunat sanilerisatta allaalluunniit saarulliit niaqui panertut aningaasarsiornerminni annertuumik tapertatut inissisimatippaat, maani allaanngilaq isiginngitsu-usaagaq aammalu pingaartinneqarani ingiinnartagaq. Islandimi saatulliit panertut hjemmemarke-dimi innuttaasunut takornarissanullu pisiariuminarsarlugit tuniniakkat takullugit nuannaar-torinaqaat. Tassa aalisagaatit tunineqarsinnaanerinut nalitusaaneq, atorluaaneq aammalu siunerta-qarluartumik inerisaaneq. Aalisarnikkut periarfissanik ingerlatsisunit tamanna takorusunnaqaaq. Angisuumik eqqarsarneq tullinnguuttariaqarpoq. Aalisakkap suliarineqarnerata annikinnerpaaffia-neerusaartitsineq ineriartornerunanilu isertitassap annikinnerpaaffianiittoq naammagiinnagas-saanngilaq.

Pissutsit tamakku allanngortilluinnartariaqarput, tunisinnaasat amerlisartariaqarpavut isertitassat piuumallugu, tunisavut amerlisarumallugit.

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

Aatsitassarsiornikkut ingerlaffik neriunarsiartuinnartuq aqquasaarsimalerparput piffissamilu qaninnermi suli aqqusaagassavut qilanaarnarput. Aningaasatigut annerusumik isaatitsinissaq, suliffissaaleqinerup appartinniarnernani, piffinni ineriartortitsinissaq aammalu imminut napatinnissamut aqquataavoq pingaaruteqarluinnartuq. Naatsorsuutigineqassaagut ineriartortitsinermut tamassumunnga tapersersuinitinnut. Ukiualunnguit qaangiuppata utoqqalinersiuteqalertussat marloriaatinngorsimasussaapput, taamaammat politikikkut piumassuseqaqaagut aningaasatigut isaatitassat pisuussutitsinnit aaneqarnissaannut suliniarninitsinnut. Ilisimaaringutsigu aningaasameer-neq annertusiartussasoq, pisussaavugut isaatitsisissat amerlisarnissaannut sulissalluta tunuliaquta-assallutalu.

Naalackersuisut siulittaasuata oqalugiarnerni nunanut allanut sillimaniarnermullu tunngasutigut siunnerfiit tusarfingitsoorparput. Neriuppunga oqalugiaammini tamanna oqaaseqarfingik-kaluaraa naalackersuinikkut pingaartilluinnarneqassasoq.

Sillimaniarneq eqqarsaatigalugu upalungaarsimanikkut nunap pissusaata pequtigisaanik ulorianartumik inissisimaffiit 32-nit maannakkut ikinnerunngitsoq navianartumik inissisimanertut taaneqarput. Illorsuarmit angerlaqqissinnaanerminnut kissaateqarnerat paasilluarlugu Naalackersuisut siulittaasuanut kaammattuutigiumavarput upalungaarsimanikkut kalerringasuarnissamullu atortorissaarutitigut piaartumik Uummannap sulluanut atuuttumik pilersitsisoqarnissaanik naalagaaffiup iluani pingaarnersiunerme pingaarnertut inisissimasunngorteqqullugu pilersitseqqullugulu sulinissaq salliutissagaa. Innuttaasut akissutissaqartinneqartariaqarput utaqqisitsiinnaneq politikki-unani iliuseqannginnermiimmat aammalu piumasaqarsinnaannginnermiimmat.

Nunanut allanut sillimaniarnikkullu unammilligassaqarfiusumik inissisimavugut. NATO-p issittumi upalungaarsimaniarnerni aqqissuussinera nutaa danskit amerikarmiut peqatigalugit nunatsinnut annertuumik piumasaqaateqalernernani nassataqarpoq. Issittulerngusaannik annertusiartuinnar-poq aammalu amerikarmiut nunatsinni susassaqaleriartornerat ilutigalugu danskit issittumut poli-tikkeqarnerat annertusiniarneqarpoq. Nunatta nalini tunaartarissavaa. Uagut nunarput peqataangippat qanorsuaq pissaanertik takutissinnaanngikkaat eqqaamaneqassaaq taamaammat isumaqatigiinninniarnerni eqqaamaneqartuarli uagoqaratik pissaarneq pigisaat oqaasiinnaassaaq. Isumaqatigiinninniarnerni tamanna inissisimatsigut ersertuarili aammalu nunarput isumaqatigiin-ninniarnerni oqaaseqarlunilu atsioqataasuarili maannamut tusarniarneqartutuinnaq nipilimmik su-leqatigineqarnera killilerlugu. Nunatut naalagaaffinngoriartornitsinni tassuuna pissaanerput anner-tusartigu aammalu ilisarnaatigisigu. Danskit ukiuni makkunani amerikarmiunit suleqateqarnertik an-nertusarpaat, Nunarput peqqutaalluni. Danskinut tamanna iluaqutaqaaq amerikarmiunik ikinnguteqar-neq. Niuernikkut, ilinniartitaanikkut, ilisimatusarnikkut, attaveqaateqarnikkut allarpas-suartigullu utimut pitsaasumik aningaasatigullu nalilissuarmik pissarsissutigisarpaa. Naalackersuisut siulittaasua kaammattoqqikkumavara amerikarmiunik suleqateqarnitta annertusarneqarnissaa tul-liusoq tassaassasoq joint committeep pilersinnissaa, maannakku Kalaallit Nunaata Amerikallu

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

akornanni toqqaannartumik suleqatigiinnerattut nutaatut taallugu. Isumaqatigiissutaassaarlu amerikarmiunut piumasaqaatitalik: ulloq manna tikillugu amerikarmiut nunatsinniipput sunnguamiluunniit inuiaqatigiinnut pilliuteqaratik. Upalungaarsimanikkut, ujaasinikkut, ajornartoornermi alatigullu ikiunneq ajorput. Maanna isumaqatigiissuteqarfigineqartariaqarput pituttuisumik, tassalu ujaasinermi peqataasalissasut, inuiaqatigiinnut ikinngutaallutik inuiaqatigiinnut ajunngitsussamik aqutissiuussissasut soorlu meeqqanut inuusuttunullu tunissuteqarnikkut, kulturikkut paarlaaqatigiittarnikkut, ilinniartuutitsinnut stipendiatinik tunniussaqaarnikkut aammalu ilinniartuutitsinnut inissanik isumaginninnikkut. Soorlu nunanut pingaartitaminnik suleqateqarnerminni taama isioreertartut, uatsinnullu atuutsinneqanngitsoq danskinut atuutsitaq. Naleqassuserput illuatungeriinnut atuuppoq.

Nuannaarutigaarput tusarlugu kangiani aallartitaqarfeqalernissarput naalackersuisut sulissutigigaat. Tamanna ilassilluarnaqaq. Niuernikkut, aalisakkatigut, ilisimatuarnikkut allatigut suleqatigumasavut suleqatigissavut nammineq pingaartitavut aallaavigalugit.

Akisussaaffiit suli danskit ataaniittut akisussaaffigilernissaanut siunnerfiit aammalu politik erseqqissoq maqaasivarput. Nunatut naalagaaffinngoriartornitsinni ungasissoq isigalugu politikkeqarnissaq pingaaruteqarluinnartuuvoq. Angisuumik eqqarsarsinnaaneq, angisuumik anguniagassissinnaaneq aammalu ukiorpaat siammasissumik siumut eqqarsarsinnaaneq ujartorparput. Ukiumiit ukiumut ingerlaneq ajunngissinnaaqaq, sulili pingaerneruvoq ungasittoq isigalugu siunnerfik erseqqissoq politikikkut siunnerfigissallugu tassuunatigut inuiaqatigiulluta sumut ingerlaqatigiinnerput misigissallugu pingaaruteqarluinnarmat. Siuttutta siuttuuffii erseqqissut pingaaruteqarpoq ilisimaarissallugit.

Perorsaanikkut inissisimaneq pillugu paasilluarsinnaavara perorsaasorpasuit ulluni makkunani oqariartuuteqarmata. Aningaasanut inatsisit isumaqatigiinniutigineqartussaavoq inatsisartullu tamarmiusut naalackersuisunut kaammattuuteqarsinnaapput isumaqatigiinninniarnermi malunnaatilimmik tassuuna tunuliaqutsiisinaanerinin oqarpata taamaasinikkut inatsisartut tunuliaqutaassuugut meeqqanut inuusuttuaqqanullu ikiorsiiniarnitsinnut immikkut suliniuteqarnikkut aningaasaleeqataasinnaaneq.

Perorsaanitsinni aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit ikiorneqartariaqartut pillugit oqallinitsinni amerlasuutigut atuarfik pisuutinniarneqartarpoq, meeqqeriviit, perorsaasut, kommuni pisortallu sullarlunneqarnerarlutik uparuartorneqartaqaat. Aappi, soorunami kiffartuussineq nalilersorneqartuarneqartussaavoq unali puigorneqartartoq nipangiusimaneqarpallaartorlu puigorneqartartoq tassaavoq angajoqqaat meeqqaminnik akisussaasut. Amerlavallaqaat meeqqiortut meerartaminnik paasinngitsunik. Oqaluserineqarnerusariaqarpoq angajoqqaat akisussaaffillik annerusumik piumasaqarfiginissaat, tunuliaqutsernissaat aammalu siusissumik aku-

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

Ieruffiginissaat qulakkeerniarlugu ilaqutariit sequmivinnginnerini ikiuneq tunuliaqutsiinerlu anguniarlugu. Inuiaqatigiittut tamanna tullinnguuttariaqarparput maannamut periuserput torrallannginatsigut nassuerutigalugu.

Tunngaviusumik inatsisiliornermi sulineq ingerlaruttulerpoq. Isummersorfigisat oqimaatsut pisariaqartullu ingerlapput. Neriuppunga innuttaasunik peqataatsineq, malinnaatsineq aammalu isummersoqataatsineq naalackersuinikkut pimoorunneqassasoq. Suliaq piareeraagat aatsaat saqqumiuussisarneq akuutitsineruneq ajorpoq, isumaqarama innuttaasunit isummat uniorneqartillugit inerniliussamut piginneqataanermik misigisimaneq piungikkaagat suliaq asuliinnartutut inissisimasarmat.

Siunnerfik erseqqissoq pisariaqartipparput. Mittarfissuit kisiisa isummersuutigineqalersillugit allaasannginnami inuppalaassuseq, inuiaqatigiit ingerlaarnerput aammalu ulluinnarni ajornartorsiutit torrallatallu ersikkunnaartartut. Susassareqatigiinneq aammalu ilaqutariittut atugassat isigilluartaqarpavut. Ukiuni kingullerni malunnaqaaq, pingaartumik illoqarfitsinni annerni angerlarsimafeqanngillat. Siornatigut ilaqutariit eqqarleqatigiillu ikioqatigiitarnerat nukittoq ullumikkut sangiillisimasoq malunnaqaaq. Politikkikkut peqqutaat isigilluarlugu arajutsinagu pissuseqartariaqarpugut. Pisortanik ikiorsiissutit, tapiissutit aammalu allatigut iluaqutaaniartut pigiinnarniaraanni pi-umasaqaataasarput alla illoqataappat pissarsiassaq annaaneqartarpoq, allatullu ajornaqimmat ilaatigut ikiortarialik illoqatiginiaraluarlugu anisariaqarneranut killissimalernej malunnarpoq. Pisortanik ikiorsiissutivut nunatta ilaqutariissutsikkut susassareqatigiinnerat ikioqatigiittarnerallu innarlerneqassanngitsoq isumaqarpugut. Qiviarluarneqatariaqarpoq ilaqutariittut nunaqqatigiittullu susassareqatigiinneq ajorseriassanngippat.

Illoqarfinni tamani meerartaarsinnaaneq pisinnaatitaaffiusariaqarpoq atuutsinneqartussaq. Ilaqutariit aallartilluarnissaannik aammalu ilaqutariittut ataatsimoorluni meerannguup tikilluaqquneqarnerani tunngaviusariaqarpoq naalackersuinikkut anguniagaq pingarneq. Ilaqutariit avissaartitsere-ernerneq tunngaveqartumik aallartitarneq peqqinnartuunngilaq, nunaqqatigiinnut toqqissisimananngilaq allatuullu siuarsaunerunngilaq. Qanga juumuussanik ilinniartitsisarneq pitsaasuusoq eqqarsaatigilertariaqannginnerparput, taakkuusussaapput juumuussaaleqinermi aammalu peqqinnissaqarfimmi sulisussaalsinerneq nukinnik aallerfigineqarsinnaasut aammalu ilinniaqqissinnaanermut aqqutissiuussisinnaaneq ujartortariaqaripput isumaqarpugut. Qanga torrallassimasavut eqqaamasaritigit.

Tamakku sulinerneq ersittuarilik aammalu sulinitanni eqqaamatigut ippasaaninguaq inatsisartut ataatsimiinnerput ammarlugu naalagiaqatigiikkatta biskoppip oqaasia tassalu avatitsinni arlaat

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

ajoraagat ippinnaraangalluunniit timi tamarmi ippingusoqataallunilu anniaqataasarmat. Suut tamarmik imminnut ataqatigiinnerannik eqqaasinneqarnerput qujamasuutigalugu Naalakkersuisut silittaasuata ammaanermi oqalugiaataanut qujalluta taamatut isummersoqataavugut.